

V Bruseli 29. septembra 2021
(OR. en)

12315/21

LIMITE

CT 123
ENFOPOL 335
COSI 175
JAI 1029
COTER 118
COPS 335
COASI 144
CORDROGUE 40
RELEX 805
CFSP/PESC 872

POZNÁMKA

Od:	Koordinátor EÚ pre boj proti terorizmu
Komu:	Výbor stálych predstaviteľov/Rada
Č. predch. dok.:	ST 11556/1/21 REV 1
Predmet:	Afganistan: akčný plán boja proti terorizmu

Rada EÚ (spravodlivosť a vnútorné veci) 31. augusta 2021 uviedla: „EÚ a jej členské štáty vyvinú maximálne úsilie na zabezpečenie toho, aby situácia v Afganistane nevedla k novým bezpečnostným hrozbám pre občanov EÚ.“ Rada EÚ (zahraničné veci) 17. septembra 2021 uviedla: „Musí sa zabrániť tomu, aby Afganistan slúžil ako útočisko pre teroristov, či na financovanie alebo vývoz terorizmu do iných krajín. Je potrebné vynaložiť maximálne úsilie o to, aby Taliban prerušil všetky priame a nepriame väzby na medzinárodný terorizmus.“

V tomto akčnom pláne na boj proti terorizmu sa identifikujú oblasti činnosti, v ktorých by EÚ a jej členské štáty mohli včas pripraviť a mobilizovať existujúce nástroje s cieľom predvídať a riešiť možné riziká pre vnútornú bezpečnosť EÚ súvisiace s terorizmom, ktoré vyplývajú zo skutočnosti, že v Afganistane prevzal moc Taliban.

Akčný plán na boj proti terorizmu bol vypracovaný v koordinácii s útvarmi Komisie, ESVČ, predsedníctvom a príslušnými agentúrami EÚ pôsobiacimi v oblasti SVV. Stanovuje sa v ňom 23 odporúčaní na opatrenia, ktoré sú rozdelené do štyroch oblastí: I. bezpečnostné kontroly – zabrániť infiltrácii; II. strategické spravodajstvo/výhľad: predchádzať tomu, aby sa Afganistan stal bezpečným útočiskom teroristických skupín; III. monitorovanie propagandy a mobilizácie a boj proti nim; IV. boj proti organizovanej trestnej činnosti ako zdroju financovania terorizmu.

Vo všetkých týchto oblastiach bude kľúčová úzka spolupráca s medzinárodnými partnermi. Akčný plán na boj proti terorizmu a jeho vykonávanie sa preskúmajú po šiestich mesiacoch v konzultácii s pracovnou skupinou pre boj proti terorizmu a komisiou COTER a následne sa budú preskúmať v šesťmesačných intervaloch. Komisia sa vyzýva, aby preskúmala možnosti mobilizácie existujúcich finančných nástrojov s cieľom podporiť vykonávanie tohto akčného plánu.

I. Bezpečnostné kontroly – zabrániť infiltrácii teroristov do EÚ

Je dôležité, aby sa na vonkajších hraniciach EÚ a počas rozhodovania o azyle, udeľovania víz a v rámci ďalších relevantných postupov vykonávali **včasné a posilnené bezpečnostné kontroly**. Cieľom je účinne identifikovať jednotlivcov, ktorí predstavujú alebo by mohli predstavovať riziko pre vnútornú bezpečnosť EÚ, a zabrániť infiltrácii teroristov do EÚ. Informácie sa musia vymieňať včas a koordinovane, aby sa predišlo akýmkoľvek nedostatkom vo výmene informácií súvisiacich s terorizmom alebo informácií týkajúcich sa určitej osoby medzi príslušnými vnútroštátnymi orgánmi. Týka sa to najmä výmeny informácií medzi orgánmi presadzovania práva a inými bezpečnostnými orgánmi s orgánmi činnými v oblasti azylu a migrácie. Zohľadňovať by sa mali všetky relevantné informácie týkajúce sa určitej osoby.

Odporúčané opatrenia:

1. Príslušné orgány členských štátov musia optimalizovať **systematické kontroly** osobných a biometrických údajov afganských štátnych príslušníkov alebo osôb, o ktorých sa predpokladá, že sú afganski štátni príslušníci, či iných štátnych príslušníkov, ktorí prichádzajú z Afganistanu alebo tvrdia, že prichádzajú z Afganistanu, a prichádzajú na vonkajšie hranice EÚ¹. Tieto kontroly sa musia vykonávať za využitia všetkých príslušných databáz (SIS, Eurodac – kontrola a registrácia, systémy a databázy Europolu, ECRIS-TCN², VIS, databázy Interpolu³) **v súlade s existujúcimi právnymi požiadavkami vzťahujúcimi sa na takéto vyhľadávania**. Na základe relevantných informácií v policajných databázach členských štátov by sa mal konzultovať aj právny rámec. V relevantných prípadoch by sa mali použiť aj údaje zo záznamov o cestujúcich (PNR) a vopred poskytovaných informácií o cestujúcich (API). Je tiež dôležité zabezpečiť náležitú spoluprácu s NATO, najmä pokiaľ ide o využívanie databázy BICES pre informácie z bojísk z Afganistanu a iných vojnových oblastí. Ak je to z právneho a praktického hľadiska možné, uvedené bezpečnostné kontroly by sa mali vykonať predtým, ako príslušná osoba prejde vonkajšiu hranicu EÚ členského štátu, t. j. v krajine pôvodu alebo tranzitu. Malo by to platiť aj v prípade legálnych ciest do EÚ, ako napr. v prípadoch zlúčenia rodiny.

¹ Platí to aj pre osoby, ktoré boli evakuované do EÚ

² Systém ECRIS-TCN je vo fáze verejného obstarávania a očakáva sa, že plne funkčný bude do konca roka 2022.

³ Konkrétne: nominálne údaje; databáza odcudzených a stratených cestovných dokladov (SLTD); zahraniční teroristickí bojovníci; automatizovaný systém identifikácie odtlačkov prstov (AFIS); cestovné doklady súvisiace s obežníkmi (databáza TDAWN).

2. **Príslušné orgány členských štátov musia presadzovať a ďalej zintenzívňovať včasnú výmenu informácií** a navýšiť svoje investície do zdrojov potrebných na odhaľovanie, sledovanie, monitorovanie a zachytávanie možných teroristov. Platí to vo vzťahu ku všetkým jednotlivcom, ktorí do EÚ prichádzajú⁴ z afganského regiónu. Táto práca musí vychádzať z úsilia vynakladaného v súvislosti so zahraničnými teroristickými bojovníkmi, ktorí cestujú do Sýrie a Iraku a z nich. Na žiadosť členských štátov môže v tomto procese pomáhať Europol, a to nahliadnutím do svojich databáz a poskytnutím dostupných dopĺňujúcich informácií. Pomohlo by to tiež riešiť hrozbu, ktorú predstavujú zahraniční teroristickí bojovníci prichádzajúci z Afganistanu⁵.
3. S cieľom umožniť spoločný prístup k posilneným bezpečnostným kontrolám je potrebné, aby pracovná skupina pre boj proti terorizmu vypracovala v úzkej spolupráci s inými príslušnými pracovnými skupinami Rady **protokol**, ktorým sa stanoví jednotný postup schvaľovania Stálym výborom pre operačnú spoluprácu v oblasti vnútornej bezpečnosti (COSI). V rámci tohto protokolu by agentúry EÚ (Europol, Frontex) mali v rámci svojich mandátov a na žiadosť členských štátov podporovať príslušné vnútroštátne orgány, a to najmä vysielaním príslušných expertov a zabezpečením tlmočníkov, kultúrnych mediátorov, zariadení a nástrojov na uľahčenie rýchleho a priameho prístupu do osobitných databáz agentúr. Protokolom nie je dotknutá zásada, že za národnú bezpečnosť nesú zodpovednosť aj naďalej jednotlivé členské štáty.

⁴ Vrátane tých osôb, ktoré boli evakuované do EÚ

⁵ Monitorovací tím naďalej odhaduje, že počet zahraničných teroristických bojovníkov je približne 8 000 až 10 000 a že pochádzajú okrem iného najmä zo Strednej Ázie, predkaukazského regiónu Ruskej federácie, Pakistanu a Ujgurskej autonómnej oblasti Sinťiang v Číne. Hoci väčšina z nich je spojená predovšetkým s Talibanom, mnohí z nich podporujú aj al-Káidu. Ďalší sú spojení s ISIL-om alebo s ním sympatizujú.“ Správa OSN S/2021/486

4. **Europol, Európska agentúra pre pohraničnú a pobrežnú stráž (Frontex) a Európsky podporný úrad pre azyl (EASO)** musia začať s prípravou logistiky pre možné nasadenie postupov, ako je napríklad preverovanie, vedenie pohovoru⁶ a snímanie odlačkov prstov, na vonkajších hraniciach EÚ a na žiadosť členských štátov. Je to potrebné urobiť v rámci ich príslušných mandátov, aby sa zabezpečilo rýchle nasadenie a vykonávanie, najmä v prípade veľkého počtu jednotlivcov prichádzajúcich v dôsledku situácie v Afganistane. Mohli by sa vypracovať spoločné ukazovatele rizika, ktoré by sa mohli používať pri hraničných kontrolách. Mohol by sa zväziť prístup založený na hotspotoch, ktorý by zahŕňal multidisciplinárne tímy. Europol by v prípade potreby mohol v spolupráci s inými agentúrami začať odbornú prípravu prizvaných príslušníkov pohraničnej stráže. Títo príslušníci by sa v prípade potreby mohli rýchlo nasadiť na vonkajších hraniciach, aby vykonávali osobitné bezpečnostné kontroly. Mohli by sa už určiť, ako aj bezpečnostne preveriť tlmočníci a kultúrni mediátori s príslušnými jazykovými znalosťami (paštčina /daríjčina). Okrem toho by sa mohli uskutočniť prípravy s cieľom umožniť rýchle zavedenie takýchto služieb. Nábor sa musí riadiť⁷ v súlade s postupmi a požiadavkami stanovenými v mandátoch príslušných agentúr.
5. S cieľom účinnejšie kontrolovať osoby evakuované z Afganistanu a odhaľovať tie osoby prichádzajúce z Afganistanu na vonkajšie hranice EÚ, ktoré by mohli predstavovať hrozbu pre vnútornú bezpečnosť EÚ, a vzhľadom na potrebu zlepšiť bezpečnostné kontroly a výmenu informácií je nevyhnutné, aby príslušné vnútroštátne orgány a Europol mali k dispozícii aktualizované **informácie z bojísk**. Vláda USA a členské štáty EÚ, ako aj Europol a Eurojust nadviazali kontakty, vybudovali kanály a zaviedli postupy na výmenu informácií z bojísk, a to aj z Afganistanu. Naďalej je nevyhnutné odstraňovať informačné medzery a zabezpečiť čo najlepšiu dostupnosť všetkých relevantných informácií z bojísk v Afganistane.

⁶ V záujme podpory zhromažďovania informácií vnútroštátnych orgánov na účely zvýšenia reakčných schopností, napr. pokiaľ ide o teroristických bojovníkov, sú dôležité aj pohovory a preverovanie zo strany agentúry Frontex.

⁷ Napr. kvalifikovanými a bezpečnostne preverenými afganskými občanmi, ktorí boli evakuovaní do Európy a pre EÚ alebo členské štáty pracovali už v Afganistane.

Takisto je nevyhnutné zabezpečiť, aby sa príslušné údaje vkladali do Schengenského informačného systému (SIS) v súlade s postupmi, ktoré schválil výbor COSI⁸ ⁹. Súborný údajov musia byť dostatočne kvalitné a musia obsahovať potrebné alfanumerické údaje¹⁰.

6. Pre bezpečnosť EÚ sú rovnako dôležité bezpečnostné kontroly týkajúce sa **afganských občanov, ktorých Spojené štáty** evakovali na západný Balkán. Vláda USA by sa mala požiadať o objasnenie plánovaného procesu bezpečnostnej preverky pred ďalším vycestovaním do USA pre tých afganských občanov, ktorých USA umiestnili do EÚ a na západný Balkán v rámci tranzitu. Týka sa to napríklad uplatniteľných postupov, harmonogramov, následných postupov v prípade zamietnutých žiadostí o víza na vstup do USA. To zas umožní lepšie posúdenie možných bezpečnostných dôsledkov pre členské štáty EÚ. V prípade osôb, ktoré boli v rámci tranzitu umiestnené na západný Balkán a ktorým bolo zamietnuté vízum na vstup do USA, by vláda USA mala byť vyzvaná, aby orgánom členských štátov a/alebo Europolu poskytla ich osobné a biometrické údaje, ako aj dôvody zamietnutia žiadostí o vízum. Tieto informácie poskytnú právne dôvody na registráciu týchto osôb v SIS, ak sú splnené príslušné podmienky. Pomoc USA je okrem toho kľúčová pri preverovaní afganských občanov, ktorí sa nachádzajú na základniach USA v EÚ, ale požiadali o azyl v členských štátoch EÚ.
7. Je potrebné posúdiť, ako zaobchádzať s afganskými občanmi alebo inými štátnymi príslušníkmi pochádzajúcimi z Afganistanu, ktorí prišli do EÚ (napr. prostredníctvom evakuačných letov) a v prípade ktorých **existujú náznaky alebo dôkazy, že predstavujú bezpečnostnú hrozbu**. Náležitá pozornosť by sa mala venovať situácii v Afganistane. Mala by sa preskúmať možnosť výmeny relevantných informácií vrátane informácií z bojísk, ak je to možné, s cieľom umožniť vyšetrovanie a prípadné trestné stíhanie týchto osôb.

⁸ „Vymedzenie procesu vyhodnocovania a prípadného vkladania informácií z tretích krajín o podozrivých zahraničných teroristických bojovníkoch do Schengenského informačného systému“, dokument 13037/20. Tento postup by sa uplatňoval aj na nakladanie s informáciami z tretích krajín týkajúcimi sa osôb z Afganistanu, ktoré sú podozrivé z terorizmu.

⁹ V súčasnosti sa rokuje o nariadeniach o Europole a SIS.

¹⁰ Po sprevádzkovaní nového SIS (začiatkom roka 2022) bude možné vkladať zápisy obsahujúce len údaje o odtlačkoch prstov.

Členské štáty by mal v súvislosti s takýmto trestným stíhaním podporovať Eurojust. Úrad EASO podporuje azylové orgány pri odhaľovaní žiadateľov, na ktorých sa môže vzťahovať jedna z klauzúl o vylúčení, prostredníctvom odbornej prípravy a nástrojov špecifických pre jednotlivé krajiny vrátane usmernení, a to aj pokiaľ ide o Afganistan¹¹. Usmernenia úradu EASO pre Afganistan obsahujú aj pokyny týkajúce sa uplatňovania dôvodov na vylúčenie vo vzťahu k žiadateľom z Afganistanu (vrátane prípadných teroristov).

II. Strategické spravodajstvo/výhľad: predchádzať tomu, aby sa Afganistan stal bezpečným útočiskom teroristických skupín

Existuje riziko, že Taliban udržiava úzke vzťahy s al-Káidou¹² a umožňuje jej (a ďalším teroristickým skupinám) prítomnosť v Afganistane a poskytuje príležitosti na rozvoj jej činností. Tieto skutočnosti by sa mali dôkladne monitorovať a pravidelne posudzovať. Aj keby al-Káida určitý čas nepútala pozornosť a nepáchala vonkajšiu činnosť, ktorú by bolo možné priamo pripísať jej prítomnosti v Afganistane, mala by stále bezpečné útočisko a čas na rekonštrukciu ústredia, ako aj možnosť usmerňovať a inšpirovať svoje pridružené subjekty.

Mala by sa monitorovať aj pokračujúca činnosť skupiny ISIS Chorásán (IS – K) v Afganistane. Bez prítomnosti v teréne v Afganistane bude veľkou výzvou získať dôveryhodné a spoľahlivé spravodajské informácie o činnostiach teroristických skupín a ich pridružených subjektov. Zásadný význam má strategická výmena informácií a pravidelné konzultácie s kľúčovými partnermi.

¹¹ Informačné správy úradu EASO o krajine pôvodu poskytujú všeobecné základné informácie a konkrétne informácie o osobách zapojených do konfliktu.

¹² Podľa OSN (správa skupiny pre monitorovanie sankcií určená Bezpečnostnej rade OSN z 1. júna 2021, dokument S/2021/486) od podpísania dohody vo februári 2020 udržiava Taliban s al-Káidou úzke vzťahy a naďalej umožňuje jej prítomnosť v Afganistane.

Odporúčané opatrenia:

8. Členské štáty sa musia prostredníctvom Spravodajského a situačného centra EÚ (EU INTCEN) na dobrovoľnom, ale odhodlanom základe deliť o strategické **spravodajské informácie o teroristickej hrozbe** vyplývajúcej z vývoja v Afganistane. INTCEN by mal zabezpečiť intenzívnejšie podávanie správ s cieľom posudzovať prítomnosť a činnosť teroristických skupín v Afganistane. Takéto podávanie správ by sa malo vzťahovať aj na financovanie týchto teroristických skupín a prítomnosť zahraničných teroristických bojovníkov. Europol by sa mal nabádať, aby podporoval vnútroštátne orgány členských štátov v ich úsilí o monitorovanie pohybu teroristov medzi EÚ a Afganistanom, a to aj prostredníctvom jednotky EÚ pre nahlasovanie internetového obsahu. Je potrebné zabezpečiť postupy a mechanizmy na prepojenie všetkých relevantných aktérov s cieľom zabezpečiť komplexnú a koordinovanú reakciu EÚ v reálnom čase. Výmena strategických informácií o otázke bezpečných útočísk pre teroristické skupiny v Afganistane a súvisiacich rizikách by sa mala ďalej posilniť aj o výmenu s dôveryhodnými partnerskými tretími krajinami, a to v súlade s *acquis* EÚ v oblasti základných práv vrátane ochrany súkromia.
9. Europolu by sa mala poskytovať podpora, aby mohol pre svoju **jednotku EÚ pre nahlasovanie internetového obsahu** zabezpečiť personál s bezpečnostnou previerkou a hovoriaci paščinou/daríjčinou/urdčinou/perzštinou. Tento jazykový rozsah je špecializovaným súborom zručností, ktorý v súčasnosti nie je v Európe k dispozícii. Cieľom by bolo monitorovať sociálne siete a ďalšie zdroje vrátane informácií o možných výzvach na presun teroristov do Afganistanu a z neho. Mohla by sa zvážiť možnosť vytvoriť na **úrovni EÚ skupinu jazykových špecialistov s bezpečnostnou previerkou** (vrátane evakuovaných bývalých zamestnancov delegácie EÚ v Kábule a podobných miestnych zamestnancov) s cieľom uľahčiť nábor personálu s takýmito zručnosťami pre agentúry EÚ pôsobiace v oblasti SVV.

10. EÚ musí **posilniť dialóg, presadzovať výmenu strategických informácií a zabezpečiť intenzívnejšiu interakciu** s niektorými z krajín susediacich s Afganistanom, ako aj s krajinami v regióne, príslušnými krajinami Rady pre spoluprácu v Perzskom zálive a v celosvetovom meradle s krajinami, ktoré majú prístup k informáciám o Afganistane. Je potrebné v plnej miere využívať „regionálnu politickú platformu na spoluprácu s krajinami susediacimi s Afganistanom“, ktorú má zriadiť ESVČ ako výsledok zasadnutia Gymnich z 3. septembra 2021 a ktorej súčasťou by mal byť aj aspekt boja proti terorizmu. Zahŕňa to aj spustenie iniciatívy Tím Európa zameranej na riešenie núteného vysídľovania v regióne. Okrem toho je potrebné využívať existujúce nástroje. Tieto by mali zahŕňať dialógy EÚ o boji proti terorizmu s krajinami regiónu, ktoré by sa mali podporiť zvýšenou mobilizáciou nástrojov EÚ na budovanie kapacít v oblasti boja proti terorizmu a siete expertov EÚ na boj proti terorizmu vo vybraných delegáciách EÚ. Ak to umožňujú rozpočtové prostriedky, mala by sa preskúmať možnosť vyslania ďalších expertov EÚ na boj proti terorizmu do delegácií EÚ v regióne.¹³ Pomoc susedným krajinám, ktoré prijímajú utečencov z Afganistanu, by tiež prispela k predchádzaniu radikalizácii medzi obyvateľmi táborov. Príkladom takejto pomoci by mohlo byť vzdelávanie, ako aj zabezpečenie obživy a dobrých humanitárnych a bezpečnostných podmienok.

¹³ V súčasnosti existujú v regióne pozície expertov EÚ na boj proti terorizmu v Pakistane a v Kirgizsku pre Strednú Áziu.

11. Dôležitým zdrojom informácií by mohol byť systém OSN a ďalšie **multilaterálne kanály**. EÚ a členské štáty musia naďalej podporovať vysokokvalitné podávanie správ OSN o prítomnosti a činnosti teroristických skupín v Afganistane. Mali by tiež poskytovať relevantné informácie Úradu OSN pre boj proti terorizmu (UNOCT), Výboru pre boj proti terorizmu (UNCTED) a výboru Bezpečnostnej rady OSN podľa rezolúcií č. 1267 (1999), č. 1989 (2011) a č. 2253 (2015), ktoré sa týkajú ISIL (Dá'iš), al-Káidy a pridružených jednotlivcov, skupín, podnikov a subjektov. EÚ by sa tiež mala politicky angažovať a získavať informácie a usilovať sa o koordináciu prostredníctvom globálnej koalície na boj proti Dá'iš a Globálneho fóra pre boj proti terorizmu. Okrem toho je potrebné, aby EÚ s cieľom podporiť výmenu informácií spolupracovala so skupinou G7. Takouto výmenou informácií sa začalo mapovať bezpečnostné vybavenie, ktoré zostalo v Afganistane. Preskúma sa ďalšia spolupráca s NATO, a to pri plnom rešpektovaní základného mandátu NATO.
12. EÚ a jej členské štáty musia v spolupráci s medzinárodnými partnermi zvážiť a preskúmať, ako sa Talibanu dajú čo najúčinnejšie predložiť jasné a nepochybniteľné požiadavky týkajúce sa toho, aby sa na **afganskej pôde neposkytovalo bezpečné útočisko teroristickým skupinám**, a ako by sa prípadné záväzky dali monitorovať. Bez toho, aby bola dotknutá diskusia o uznaní vlády Talibanu a obnovení rozvojovej pomoci, musí byť súčasťou širších úvah riešenie otázky bezpečného útočiska.

III. Monitorovanie propagandy a mobilizácie a boj proti nim

V dôsledku prevzatia moci Talibanom sa zvýšila propaganda, pričom sa mobilizovala podpora poskytovaná teroristom a islamským extrémistom na celom svete, a to aj v Európe, zo strany priaznivcov pochádzajúcich nielen z radov Afgancov. Vývoj v Afganistane zdôrazňuje význam boja proti šíreniu extrémistickej islamistickej ideológie na medzinárodnej úrovni.

Odporúčané opatrenia

13. Spravodajské a situačné centrum EÚ (EU INTCEN) a jednotka EÚ pre nahlasovanie internetového obsahu v rámci Europolu musia **monitorovať a analyzovať** prevzatie moci Talibanom v Afganistane, pokiaľ ide o **globálnu teroristickú a islamistickú extrémistickú propagandu** vrátane vplyvu na tie osoby v Európe, v prípade ktorých existuje riziko radikalizácie. Taliban, ako aj veliteľstvo a pridružené subjekty al-Káidy môžu viesť strategické komunikačné kampane zamerané na rozvoj a šírenie islamskej extrémistickej rétoriky. Tieto kampane je potrebné monitorovať, a to aj na sociálnych médiách. Patrí sem monitorovanie politiky Talibanu voči ženám a dievčatám a odopieranie slobody prejavu, náboženského vyznania atď. zo strany Talibanu, čo môže mať negatívny vplyv v Európe. Monitorovanie by sa malo vzťahovať aj na prípadné pokusy Da'iš využiť situáciu v Afganistane na zvýšenie viditeľnosti a atraktívnosti skupiny ISIS Chorásán, ako aj na možné násilné pravicové a ľavicové extrémistické prejavy v reakcii na vývoj po prevzatí moci Talibanom.
14. Pokiaľ ide o **komunikačné stratégie**, je potrebné zvážiť vplyv a ďalšiu analýzu a podporu rozvoja **protiargumentácie** a výmenu najlepších postupov, a to aj prostredníctvom siete na zvyšovanie povedomia o radikalizácii (RAN) a oddelenia ESVČ pre strategickú komunikáciu EÚ. Takisto je potrebná primeraná reakcia zo strany spoločností prevádzkujúcich sociálne médiá a spolupráca s nimi. Cieľom je odstránenie teroristického obsahu¹⁴ a nenávisných prejavov na internete. Je potrebné zabezpečiť trvalú politickú podporu členským štátom s cieľom pomôcť rozvíjať ich schopnosti strategickej komunikácie a zvyšovať informovanosť o výzvach v oblasti komunikácie. Okrem toho je potrebné zvážiť podporu projektov v oblasti strategickej komunikácie, ako aj regionálnych projektov zameraných na protiargumentáciu. Sieť RAN by mala zhromažďovať a prispôbovať existujúce osvedčené postupy v oblasti protiargumentácie a, ak je to možné, vytvoriť súbor nástrojov pre členské štáty. Členské štáty môžu nabádať osoby s afganským pôvodom, aby sa zapojili do úsilia vyvíjaného v oblasti protiargumentácie. Členské štáty by mali úzko spolupracovať so svojimi miestnymi orgánmi v záujme podpory osôb ohrozených radikalizáciou vrátane osôb afganského pôvodu.

¹⁴ Mali by sa zintenzívniť prípravy na uplatňovanie nariadenia o teroristickom obsahu online.

15. Afgánske obyvateľstvo je už desaťročia vystavené extrémistickej islamistickej ideológii, ktorej šírenie sa podporuje zvonka. Je potrebné dôkladne posúdiť, ako bojovať proti **šíreniu a vplyvu islamistickej extrémistickej ideológie** tak v regióne, ako aj na celom svete a ako možno úsilie vyvíjané v tomto smere pevnejšie začleniť do zahraničnej politiky EÚ. Pri vynakladaní tohto úsilia môže pomôcť pokračujúca spolupráca EÚ so Saudskou Arábiou zameraná na obmedzenie propagovania islamistického extrémizmu. V úzkej koordinácii s členskými štátmi by sa mohli začať podobné dialógy s krajinami, v ktorých sa vykonávajú činnosti na podporu extrémistickej islamistickej ideológie na medzinárodnej úrovni, a to aj v nadväznosti na pravidelné dialógy o boji proti terorizmu. Táto otázka môže byť aj súčasťou dialógu s regionálnymi organizáciami. Príslušné pracovné skupiny Rady by mali posúdiť odporúčania týkajúce sa prístupu EÚ uvedené v dvoch nedávnych štúdiách útvarov Komisie o šírení fundamentalistického islamu/saláfizmu v regióne Sahel a v západnej Afrike¹⁵. Osobitná pozornosť sa musí venovať posilneniu podávania správ zo strany delegácií EÚ a expertov na boj proti terorizmu, prípadne začleneniu tejto otázky do programov rozvojovej pomoci, ako aj spolupráci s príslušnými misiami SBOP v regióne. To sa musí vykonávať v súlade s hlavnými mandátmi týchto misií. Pozornosť treba venovať aj ďalším odborným štúdiám. Týmto spôsobom sa uľahčí prijímanie informovaných rozhodnutí.

IV. **Boj proti organizovanej trestnej činnosti ako zdroju financovania terorizmu.**

Predpokladá sa, že Taliban kontroluje väčšinu produkcie ópia a pestovania maku v Afganistane. Táto činnosť sa považuje za jeden z hlavných zdrojov jeho príjmov. Predpokladá sa, že Taliban je zapojený aj do výroby syntetických drog alebo obchodovania s nimi. Nárast produkcie ópia v Afganistane priamo ovplyvňuje dostupnosť heroínu na trhoch EÚ, kam heroín prichádza najmä cez balkánsku trasu.

¹⁵ Diskusia v pracovnej skupine COTER je predbežne naplánovaná na december 2021.

V poslednej dobe sa však do EÚ dostáva aj cez južnú trasu – cez východnú a južnú Afriku¹⁶. V posledných rokoch¹⁷ nastal v Afganistane veľký rozmach extrakcie efedrínu¹⁸ a výroby metamfetamínu. Objavujú sa nové dôkazy o tom, že skupiny Talibanu to používajú na financovanie svojich činností¹⁹.

Výzbroj²⁰, ktorú Taliban zabavil po stiahnutí jednotiek USA a spojeneckých vojsk, a výzbroj odobraná afganským bezpečnostným silám predstavuje hlavnú strednodobú až dlhodobú hrozbu. Dôvodom je, že by sa s ňou mohlo obchodovať v záujme dosiahnutia zisku alebo by sa mohla využívať na podporu sietí organizovanej trestnej činnosti, ako aj teroristických buniek pôsobiacich v Afganistane a mimo neho s cieľom začať útoky proti západným cieľom. Podobne ako v Sýrii a Iraku môžu teroristi buď ničiť historické pamiatky na účely propagandy alebo s nimi obchodovať na finančné účely. Prevádzacstvo migrantov/obchodovanie s ľuďmi je potenciálnym zdrojom financovania terorizmu a organizované zločinecké skupiny ho môžu využívať na uľahčenie infiltrácie teroristov do EÚ. S cieľom zabrániť nárastu financovania teroristických skupín spojených s Afganistanom a Talibanom je potrebné, aby sa pozornosť venovala všetkým možným príjmom súvisiacim s činnosťami spojenými s obchodovaním s ľuďmi.

Odporúčané opatrenia:

16. **Europol** by mal monitorovať a vyhodnocovať možný vývoj rizík a vplyv trestnej činnosti v súvislosti so situáciou v Afganistane na bezpečnosť EÚ a vypracovať podrobnejšiu aktualizovanú spravodajskú správu o trestnej činnosti.

¹⁶ Európske monitorovacie centrum pre drogy a drogovú závislosť (EMCDDA) 2019, správa EÚ o trhoch s drogami za rok 2019, dostupná na adrese https://www.emcdda.europa.eu/publications/joint-publications/eu-drug-markets-report-2019_en

¹⁷ Aj keď sa zdá, že vplyv na trhy EÚ bol doteraz obmedzený, Taliban pravdepodobne túto obchodnú príležitosť využije.

¹⁸ Na Afganistan sa upriamila pozornosť v súvislosti s novou metódou extrakcie prekurzora metamfetamínu – efedrínu z rastliny chvojník (*ephedra*), ktorá sa pestuje v horských regiónoch krajiny.

¹⁹ Nové dôkazy o úlohe Afganistanu ako výrobcu a dodávateľa efedrínu a metamfetamínu <https://www.emcdda.europa.eu/system/files/publications/13410/emcdda-methamphetamine-in-Afghanistan-report.pdf>

²⁰ Patria sem aj okuliare na nočné videnie.

17. V rámci podávania správ o teroristických hrozbách súvisiacich s Afganistanom musí EU **INTCEN** naďalej podávať správy o organizovanej trestnej činnosti súvisiacej s terorizmom a súvisiacich otázkach. Pozornosť je potrebné venovať zbraniam a vojenskému a špeciálnemu vybaveniu, ktoré zostalo v Afganistane a v prípade ktorých hrozí riziko, že ich teroristické skupiny použijú pri útokoch, a to aj v Európe.
18. **Obchodovanie s drogami:** Europol a Európske monitorovacie centrum pre drogy a drogovú závislosť (EMCDDA) by mali v súlade so svojimi príslušnými mandátmi – a v spolupráci s ďalšími zainteresovanými stranami, ako je Úrad OSN pre drogy a kriminalitu (UNODC), iné agentúry EÚ, ako je Frontex, krajiny z regiónu a iní medzinárodní partneri, posúdiť dôsledky vývoja v Afganistane na výrobu drog a nedovolené obchodovanie s nimi. Dôraz by sa mal klásť najmä na vplyv tohto vývoja na trh EÚ s drogami. V tejto súvislosti je potrebné preskúmať potenciálne krátkodobé až strednodobé scenáre. V tomto posúdení by sa tiež mohlo určiť, ako posilniť monitorovacie kapacity s cieľom podporiť a zvýšiť pripravenosť a možné reakcie²¹ na budúce zmeny a výzvy v Afganistane a jeho regióne. Toto posúdenie by sa malo zamerať aj na to, ako analyzovať prepojenia so zločineckými sieťami a ako daná situácia môže viesť k teroristickej činnosti. V tomto posúdení by sa mala zohľadniť najmä výroba opiátov, kanabisu a metamfetamínov a obchodovanie s nimi, ako aj obchodovanie s prekurzormi smerujúcimi do regiónu. Na vykonávanie tejto činnosti bude dôležité zabezpečiť dostatočné zdroje pre Europol, ako aj jasný mandát a dostatočné zdroje pre centrum EMCDDA, najmä vzhľadom na plánovanú revíziu mandátu EMCDDA.

²¹ Program EÚ-AKT proti obchodovaniu s drogami zriadený v rámci nástroja na podporu stability a mieru je zameraný na boj proti obchodovaniu s heroínom v regióne a na východnom pobreží Afriky. Malo by sa zohľadniť pokračovanie tohto programu, ktorý má miestne tímy v Pakistane, na Ukrajine, v Gruzínsku a Tanzánii.

Osobitná pozornosť by sa mala naďalej venovať Afganistanu a susedným krajinám v rámci operačných činností platformy EMPACT, ktoré sú²² zamerané na boj proti výrobe drog a obchodovaniu s nimi. V tejto súvislosti by sa dôraz mal klásť na prebiehajúcu prípravu operačných akčných plánov na rok 2022. Malo by sa tiež zväziť zintenzívnenie podpory EÚ v záujme posilnenia bezpečnosti hraníc v regióne, napríklad prostredníctvom iniciatívy programu riadenia hraníc v Strednej Ázii a Afganistane (BOMCA). Je tiež potrebné mobilizovať regionálny program integrovaného riadenia hraníc pre krajiny Hodvábnej cesty²³.

19. EÚ by mala vyzvať Afganistan, aby dodržiaval svoje záväzky vyplývajúce z Jednotného dohovoru OSN o omamných látkach, najmä pokiaľ ide o pestovanie ópiového maku, a z Dohovoru OSN proti nedovolenému obchodu s omamnými a psychotropnými látkami²⁴. Bez toho, aby bola dotknutá diskusia o uznaní vlády Talibanu a obnovení rozvojovej pomoci, by EÚ v úzkej spolupráci so všetkými príslušnými regionálnymi a medzinárodnými zainteresovanými stranami, najmä s Úradom OSN pre drogy a kriminalitu (UNODC), mohla preskúmať spôsoby, ako odstrániť závislosť afganského hospodárstva od pestovania drog a obchodovania s nimi, a to tak prostredníctvom stimulov (ako sú hospodárske stimuly pre poľnohospodárov závislých od pestovania maku a programy alternatívneho rozvoja), ako aj prísnejších regulačných rámcov (napr. účinný postupný zákaz pestovania maku a obchodovania s opiátmi a syntetickými drogami v súlade s príslušnými dohovormi OSN a Všeobecnou deklaráciou ľudských práv; osobitné opatrenia na likvidáciu nelegálnych laboratórií a rozkladanie sietí na obchodovanie s drogami). Príslušné útvary Komisie by mali zväziť poskytovanie podpory na opatrenia zamerané na alternatívny rozvoj s cieľom zabezpečiť obživu poľnohospodárov. Komisia musí zároveň prijať preventívne opatrenia na zabránenie akémukoľvek zneužitiu finančných prostriedkov.

²² EMPACT je Európska multidisciplinárna platforma proti hrozbám trestnej činnosti. Platforma EMPACT sa venuje najdôležitejším hrozbám, ktoré predstavuje organizovaná a závažná medzinárodná trestná činnosť s vplyvom na EÚ. V máji 2021 prijala EÚ 10 priorít platformy EMPACT (napr. obchodovanie s drogami a strelnými zbraňami a organizovaná majetková trestná činnosť), ktoré sa majú realizovať v rokoch 2022 až 2025.

²³ Ide o 12 miliónov EUR, ktoré poskytlo Medzinárodné centrum pre rozvoj migračnej politiky (ICMPD).

²⁴ Príslušnými dohovormi OSN sú: Jednotný dohovor o omamných látkach z roku 1961 v znení protokolu z roku 1972, Dohovor o psychotropných látkach z roku 1971 a Dohovor Organizácie Spojených národov proti nedovolenému obchodu s omamnými a psychotropnými látkami z roku 1988.

20. To by sa mohlo uskutočňovať v spolupráci s vnútroštátnymi a medzinárodnými zainteresovanými stranami s odbornými znalosťami v tejto oblasti. Mohla by sa preskúmať možnosť poskytovania pomoci prostredníctvom mimovládnych organizácií a OSN. Je tiež potrebné podporovať iniciatívy zamerané na rozvoj regionálnej spolupráce s cieľom bojovať proti nadnárodnému obchodovaniu s drogami.
21. **Obchodovanie so strelnými zbraňami:** Pokiaľ ide o obchodovanie so strelnými zbraňami, Afganistan doteraz nebol zdrojovou krajinou. Strelné zbrane sa do EÚ dovážajú najmä zo západného Balkánu. Potenciálny dovoz strelných zbraní z Afganistanu do EÚ by pravdepodobne prebiehal trasou cez juhovýchodnú Európu. V záujme zníženia strednodobého rizika nedovoleného dovozu zbraní z Afganistanu do EÚ je kľúčové vykonávať akčný plán EÚ na boj proti nedovolenému obchodovaniu so strelnými zbraňami na roky 2020 – 2025. Dôvodom je, že tento plán zahŕňa tak EÚ, ako aj partnerov z juhovýchodnej Európy (západný Balkán, Moldavsko a Ukrajinu). Prioritou by mali byť operačné opatrenia týkajúce sa západného Balkánu, ktoré by sa mali posilniť prostredníctvom príslušných operačných akčných plánov platformy EMPACT na boj proti nedovolenému obchodovaniu so strelnými zbraňami, pokiaľ ide napr. o obchodovanie so súčasťami strelných zbraní a vysokorizikové zločinecké siete. Europol by mal monitorovať online distribúciu strelných zbraní alebo ich súčastí. V tejto súvislosti by sa mala posilniť spolupráca s USA a rýchlymi doručovateľskými spoločnosťami, aby sa zvýšila miera odhaľovania. FRONTEX a CEPOL by mali zvýšiť odbornú prípravu v oblasti odhaľovania strelných zbraní pre príslušníkov pohraničnej a pobrežnej stráže, orgány presadzovania práva a colné orgány. Nedávno vypracovaná príručka agentúry Frontex o odhaľovaní strelných zbraní by mala byť kľúčovým nástrojom pre pracovníkov v prvej línii, najmä príslušníkov pohraničnej stráže a colných úradníkov. Frontex v spolupráci s orgánmi západného Balkánu by mal s podporou EÚ a medzinárodných partnerov vypracovať verziu, ktorá sa bude používať na západnom Balkáne.

22. **Obchodovanie so starožitnosťami:** Ide o monitorovanie a komplexné posudzovanie rizík obchodovania s tovarom kultúrnej hodnoty z Afganistanu. Musí ho vykonávať Europol a podporovať platforma EMPACT, napríklad prostredníctvom operácie Pandora alebo iných operačných činností, ako je operácia Harmakhis. Toto úsilie by sa mohlo zahrnúť do operačného akčného plánu platformy EMPACT na rok 2022 týkajúceho sa organizovanej majetkovej trestnej činnosti. Komisia by mala zvážiť vydanie osobitného nového upozornenia pre trh s umeleckými predmetmi a orgány zodpovedné za riadenie hraníc a požiadať ich o obozretnosť a náležitú starostlivosť, pokiaľ ide o tovar kultúrnej hodnoty pochádzajúci z Afganistanu. To je možné uskutočniť v spolupráci s Interpolom, UNESCO, Svetovou colnou organizáciou (WCO), UNODC, Medzinárodnou radou múzeí (ICOM) a neformálnou sieťou orgánov presadzovania práva a odborníkov v oblasti predmetov kultúrnej hodnoty (EU CultNet). Komisia by mohla zvážiť začatie projektov zameraných na digitalizáciu afganských kultúrnych artefaktov prítomných v Európe a možno aj v iných krajinách, ktoré sú už v obehú. Cieľom by bolo podporiť odhaľovanie ukradnutých artefaktov z Afganistanu. Mohla by sa preskúmať možnosť komplexného a dočasného zákazu dovozu tovaru kultúrnej hodnoty z Afganistanu. Komisia musí v kontexte nadchádzajúceho akčného plánu týkajúceho sa obchodovania s tovarom kultúrnej hodnoty zriadiť systém rýchlej reakcie s cieľom zabezpečiť okamžité opatrenia.

23. **Prevádzachstvo a obchodovanie s ľuďmi:** Inštitúcie a orgány EÚ, príslušné agentúry pôsobiace v oblasti SVV, napr. Europol, Eurojust, Frontex, ako aj členské štáty, by mali – najmä prostredníctvom platformy EMPACT a prípadného začlenenia tejto problematiky do operačného akčného plánu do roku 2022²⁵ – posilniť existujúce úsilie v oblasti boja proti organizovanej trestnej činnosti a teroristickým skupinám, ktoré uľahčujú a finančne zneužívajú prevádzachstvo migrantov a obchodovanie s ľuďmi. V tejto súvislosti by EÚ mala posilniť spoluprácu s krajinami susediacimi s Afganistanom, ako aj so svojimi regionálnymi partnermi. Je potrebné riešiť otázku využívania migrácie na politické účely a otázku iných hybridných hrozieb ako bezpečnostného rizika²⁶.
24. Vzhľadom na horizontálny a prierezový rozmer **iniciatívy EMPACT týkajúcej sa boja proti financovaniu trestnej činnosti a praniu špinavých peňazí** by sa mohlo zväziť aj to, či sa v rámci nej nezamerat' aj na Afganistan, a to s cieľom podporiť finančné vyšetrovania spojené s trestnou činnosťou financujúcou terorizmus. EÚ musí dôkladne monitorovať budúce politiky a postupy Afganistanu v oblasti boja proti praniu špinavých peňazí a financovaniu terorizmu a vo vhodnom čase zväziť ďalšie kroky.

²⁵ Priorita týkajúca sa prevádzachstva migrantov, priorita týkajúca sa obchodovania s ľuďmi a spoločný horizontálny strategický cieľ, ktorým je poskytovanie falošných dokladov a dokladov získaných podvodným spôsobom ako prostriedku uľahčujúceho trestnú činnosť.

²⁶ Rada EÚ (spravodlivosť a vnútorné veci) 31. augusta 2021 vyhlásila, že „bude reagovať na pokusy o využitie nelegálnej migrácie na politické účely i na iné hybridné hrozby, a to aj prostredníctvom vytvorenia nových nástrojov“.